

TAKİPTEKİ KREDİLER VE BANKA KARLILIĞI: KKTC BANKALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME *

Non-Performing Loans and Bank Profitability: A Study on TRNC Banks

Dr. Öğretim Üyesi. Erdem ÖNCÜ

Akdeniz Karpaz Üniversitesi, Lefkoşa/KKTC

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3506-5803>

Dr. Öğretim Üyesi. Özgür ÖZDEMİR

Trakya Üniversitesi, Edirne/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5660-4485>

ÖZET

Eskiden çok daha az ilgi çeken bankacılık sektörü 2008 yılında yaşanan kriz ile birlikte popüler bir araştırma alanı haline gelmiştir. Finansal kriz ile birlikte yaşanan yıkıcı etki bir ülke ile sınırlı kalmamış ve tüm dünya ekonomisini etkisi altına almıştır. Finansal kuruluşların borç verme standartlarını düşürmesi ile takipteki krediler artmıştır. Takipteki kredilerdeki artış firma iflaslarına ve bankalarda likidite problemlerine neden olmuştur. Hissedarların servetini maksimum seviyeye çıkarmak finansal kuruluşların birincil görevidir. Bu görevi itfa ederken finansal kuruluşlar çeşitli riskler almaktadırlar. Bankacılık sektöründe alınan riskler ekonomiyi direk etkilemektedir. Böylece alınacak riskler sadece hissedarların değil aynı zamanda tüm ekonominin problemidir. Ekonominin yapısı itibari ile KKTC’de bankaların sağladığı kredilerden küçük ölçekli işletmeler yararlanmaktadır. KKTC bankaları risk yönetimi stratejilerini kullanmalarına rağmen, takipteki kredilerde artışlar gözlenmektedir. Çalışmada KKTC’de hizmet veren 17 bankanın karlılığını belirleyen faktörler panel veri analizi yöntemi ile araştırılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre takipteki krediler KKTC’deki bankaların karlılığını negatif olarak etkilemektedir. Ayrıca banka büyüklüğünün karlılığa pozitif etkide bulunduğu görülmüştür. KKTC’de büyük bankalar ölçek ekonomisinden kaynaklanan avantajlarını kullanıp daha fazla kar elde edebilmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Takipteki Krediler, Banka Karlılığı, Banka Büyüklüğü

ABSTRACT

The banking sector, which used to be much less interesting, has become a popular research area with the crisis in 2008. The devastating effect experienced with the financial crisis was not limited to one country and affected the entire world economy. Non-performing loans increased as financial institutions lowered their lending standards. The increase in non-performing loans caused firm bankruptcies and liquidity problems in banks. Maximizing the wealth of shareholders is the primary duty of financial institutions. In performing this duty, financial institutions take various risks. Risks taken in the banking sector directly affect the economy. Thus, the risks to be taken are not only the problems of the shareholders, but also the problem of the entire economy. Due to the structure of the economy, small-scale enterprises use the loans provided by banks in the TRNC. Although TRNC banks use risks management strategies, an increase is observed in non-performing loans. In the study, the factors determining the profitability of 17 banks serving in the TRNC were investigated by panel data analysis method. According to the findings of the study, non-performing loans negatively affect the profitability of banks in the TRNC. In addition, it has been observed that the size of the bank has a positive effect on profitability. Large banks in the TRNC can use their advantages arising from economies of scale and earn more profits.

Key Words: Non Performing Loans, Bank Profitability, Bank Size

1. GİRİŞ

Yapısından dolayı Kuzey Kıbrıs'ta bankacılık gelişimi Türkiye'deki bankacılık sisteminden kaynaklanmaktadır. Türkiye merkezli ve yerel Kıbrıs Türk bankalarının yanı sıra Garanti BBVA gibi Kuzey Kıbrıs'ta faaliyet gösteren uluslararası bankaların bağlı şubeleri de bulunmaktadır. Kuzey Kıbrıs'taki bankaların çoğu özeldir ve birçok uluslararası bağlantıları vardır. KKTC Merkez Bankası, para, kredi ve kambiyo politikalarından özerk bir şekilde sorumludur. KKTC bankacılık sistemi her ne kadar uluslararası

* IERFM2021 Kongresinde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve düzenlenmiş halidir.

sermaye içerisinde dolaylı ve çok küçük bir şekilde yer almasına rağmen küresel sermaye krizlerinden etkilenmektedir. En büyük etki de bankaların birincil hizmeti olan mevduat ve kredilerinde gözlenmektedir.

Adekanye (2010) çalışmasında kredi politikalarını 3 sınıfa ayırmıştır. Bunlar; kısıtlayıcı kredi politikası, ılımlı kredi politikası ve liberal kredi politikasıdır. Yüksek büyüme planı olmayan bir bankalar, kısıtlayıcı bir kredi politikası benimsemektedir. Bu politika içerisinde bankalar daha az risk alma eğilimindedirler ve ödeme alışkanlığı neredeyse hiç değişmeyen müşteri ile çalışmayı tercih ederler. İlimli kredi politikası, krediye yönelik kısıtlayıcı ve liberal politika yaklaşımlarının bir karışımıdır. İlimli kredi politikası yeterli nakit akışı sağlamak için alacaklar ile borçları eşleştirme eğilimindedir. Aktif ve pasif yönetimde bu duruma gap yönetimi adı verilmektedir. Liberal bir politika, ağır alacak kaybı olasılığı olan yüksek riskli bir politikadır. Bu politika içerisinde bankalar için hayatta kalma tehlikesi, genellikle yetersiz sermayeye ve bazen de likidite sorundan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, riskleri en aza indirmek, kredi vermeyi geliştirmek ve standardı korumak için kredi politikası, yapılacak kredi miktarını, kabul edilecek menkul kıymetlerin türünü ve farklı kredi türleri için limitleri belirtmelidir (Adekanye, 2010).

Bir finans kurumu olarak, ticari bir bankanın temel işlevi, kamu mevduatını toplamak ve kaynağı en karlı sektörlerle yatırmaktır. Bu tür kamu mevduatları, faiz olarak gelir elde etmek için kredi yaratma yoluyla yaratıcı ve karlı yatırım olarak sonuçlanır. Genel süreç, ticari bankaların sadece bireysel bankaların gelirlerini katlamakla kalmayıp aynı zamanda ekonominin büyümesine de katkıda bulunmasını sağlamaktadır. Ancak bazı durumlarda bu tür varlıklar gelir getiremeyebilir ve beklendiği gibi zamanında geri ödenmeyebilir. Literatürde bu durum kredi riski olarak adlandırılır(Poudel, 2018).

Kredi yönetimi, bankanın kredi verme çabalarının planlanmasını, organize edilmesini ve kontrol edilmesini içeren yönetsel süreçtir. Kredi hedeflerinin, politikalarının ve prosedürlerinin tasarlanmasında dikkate alınan tüm hususları içerir. Ayrıca, belirli bir kredi teklifinin analiz edilmesi ve değerlendirilmesinde atılan tüm adımları içerir. Teklifin tüm uygulanabilirlik testlerini geçtiği varsayılarak, kredi yönetimi, kredi tamamen boşalana kadar tesisin dikkatli bir şekilde izlenmesi ve kontrolü ile ilgili tüm faaliyetleri kapsar. Çoğu durumda kredi yöneticisinin işi olan kredi takibi, bankacılık sektöründe etkin ve verimli kredi yönetimi için bir tercih değil, bir zorunluluktur. Sorunlu krediler kolayca tespit edilebilir. Bankacının deneyimi, müşterinin işiyle ilgili bilgisi ve hepsinden önemlisi müşteriye olan inancı, krediyi kötü olarak ilan etmeden önce müşterinin ne kadar desteklenebileceğine karar vermede yol gösterici olabilir (Andrew ve Oji, 2021). Takipteki alacak oranındaki artışlar genellikle bankanın kredi politikasının başarısızlığıyla ilişkilendirilir. 2008 yılında ABD'de ortaya çıkan ve dünyanın birçok yerine yayılan finansal krizin, aslında kredi ve ipoteklerin temerrüde düşmesinin bir sonucu olduğu da ortadadır. Borçların geri ödenmemesinin başlıca nedenleri, genellikle kredilerin ekonomik olmayan kullanımı, yüksek faiz oranı ve düşük kişi başına gelirden kaynaklanmaktadır. Günümüz dünyasının yüksek rekabetçi bankacılık ortamında daha fazla kredi verebilmek için kredi izleme politikalarında esnek davranma yüksek takipteki kredi oranına sebep olmaktadır.

Bankalar, esas olarak kredi yaratma yoluyla gelir elde eder ve bu durum da borç veren ve borç alan için büyük risklere neden olmaktadır. Bankanın yönetsel olarak sorunsuz işleyişi, ticaret ortağının sözleşmeden doğan yükümlülüklerini vadesinde yerine getirmemesi nedeniyle büyük ölçüde tehlikeye girebilir. Kredi riski yüksek olan bir bankalar mevduat sahiplerini tehlikeye atacak yüksek iflas riskine sahiptirler. Özellikle enflasyonun artışı ve reel gelirin düştüğü ekonomilerde bireyler gelir azlığı nedeniyle borçlarını ödeyememe durumuna gelirler. Ancak bu yüksek rekabet ortamında ayakta kalabilmek ve kârlarını korumak için bankalar gereksiz riskler alma eğilimindedir. 1994'te Meksika'da birçok banka başarısızlığı meydana geldi, 1980'lerde Kenya'da ve 1990'larda İspanya'da bankacılık krizleri, deneyim eksikliğine, uygunsuz kredi uygulamalarına, daha fazla risk alma ve kredi riskini yeterince değerlendirecek bilgi sistemlerinin eksikliğinden kaynaklanmıştır (Isanzu, 2017).

Bankanın kârlılığı, kredi ve avansların, geri dönmeyen kredilerin ve mevduatların seviyesinden olumsuz olarak etkilenmektedir. Böylece, bankalar likidite problemi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Ödenemeyen kredi miktarını azaltmak için bankacılar her durumda şüpheli bir tavırda olmalıdırlar (Golden ve Walker, 1993). Bir borç verenin en büyük endişesi hem anaparayı hem de faizi geri almak olduğundan, bankacıların kredinin ödenmeyecek olduğu olasılığına karar verdikten sonra farklı bir birimin altında batık krediler çalışmalıdır. Bankalar sorunlu kredileri kredi çalışmaları adı verilen çeşitli politikalar ile yönetir. Kredi çalışmaları çeşitli şekillerde olabilir: kredi koşullarının basit bir şekilde yenilenmesi veya uzatılması; ek kredinin uzatılması; imtiyazlı veya tavizsiz kredi koşullarının resmi olarak yeniden yapılandırılması veya

bazı durumlarda, temeldeki teminat üzerine haciz. Bankalar, getiriye optimize edecek ve sorunlu kredi riskini en aza indirecek alternatifini seçmelidir. Ticari bankaların finansal sağlığı, iyi kredi riski yönetimi dinamiklerine sahip olmalarına bağlıdır. Ticari bankalar, kredi riskini belirleme, ölçme, izleme ve kontrol etmenin yanı sıra bu risklere karşı yeterli sermayeye sahip olduklarını ve maruz kaldıkları riskler için yeterince tazmin edilip edilmediğini belirleme ihtiyacı konusunda keskin bir farkındalığa sahip olmalıdırlar (Bhattarai, 2016).

Bankacılık sorunlarının en önemli nedenlerinden biri, kredi riski yönetiminin etkin olmamasıdır (Boahene vd., 2012). Kredilerin ortaya çıkardığı problemlere rağmen kredi sağlama dünyadaki her bankanın birincil işi olmaya devam etmektedir. Bu nedenle kredi kalitesi, bankaların finansal sağlamlığının ve karlılığının birincil göstergesi olarak kabul edilmektedir. Kredi ve avanslardan alınan faizler, bankaların varlıklarının önemli bir bölümünü oluşturur. Kredilerin ve avansların temerrüdü, yalnızca borç alanlar ve borç verenler için değil, aynı zamanda bir ülkenin tüm ekonomisi için de ciddi aksaklıklar yaratmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için bu etkiler daha yıkıcı olmaktadır. Bu bağlamda, ödenemeyen kredilerin KKTC bankacılık sektörüne etkisi bu çalışmanın ana araştırma konusu olarak belirlenmiştir.

2. LİTERATÜR

Kolb (1992) çalışmasında, bankaların başarısızlığının temel nedeni olarak riskli kredileri işaret etmiştir. Yazara göre, kredi riskinin boyutundan bağımsız olarak, etkin kredi riski yönetimi banka başarısızlıklarını azaltmaktadır. Benzer olarak De Juan (1990) çalışmasında İspanya'daki bankacılık başarısızlıklarının, özellikle bankanın ait olduğu gruptaki kredi portföyünden kaynaklanan kredi riskinin zayıf bir şekilde yönetiminden kaynaklandığını belirtmektedir.

Kolapo vd. (2012), kredi riskinin Nijerya'daki ticari bankaların performansı üzerindeki nicel etkisine ilişkin 11 yıllık bir dönem (2000-2010) üzerinde ampirik bir araştırma yürütmüştür. Beş ticari bankacılık firması, on bir yıl boyunca kesitsel olarak incelenmiştir. Sonuçlara göre, varlık getiri oranını (ROA) takipteki krediler oranı ve kredi zararı karşılıkları negatif olarak etkilemektedir. Takipteki kredilerin etkisinin kredi zararı karşılıklarına göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Benzer bir çalışma da Hosna vd. (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yazarlar, takipteki kredilerin, sermaye yeterliliği oranından daha fazla olarak özsermaye karlılığını negatif olarak etkilediğini belirtmişlerdir.

Sarıtaş vd. (2016) çalışmasında 2002-2013 yılları arasında Türkiye'de hizmet sağlayan 12 bankanın karlılığını etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Yazarların dinamik panel veri analizi bulgularına göre, takipteki krediler anlamlı ve negatif olarak karlılığı etkilemektedir. Aynı yıl yayınlanan ve yine Türkiye'deki bankaların karlılığın araştıran bir diğer çalışmada Ozgur ve Goruş (2016), 2006 ile 2016 yıllarında arasında veriyi aylık olarak kullanmışlardır. Benzer bir bulgu olarak takipteki krediler anlamlı ve negatif olarak karlılığı etkilediği görülmüştür. Güneş (2015) çalışmasında ise 2002-2012 yılları arasındaki veri kullanılmış ve anlamsız negatif etki görülmüştür. Farklı bir bulgu ise Afiriyi ve Akotey (2013) çalışmasında gözlenmiştir. Gana'da hizmet veren 10 bankanın 2006-2010 yılları arasındaki verilerine yapılan analiz sonucunda takipteki kredilerdeki artış banka karlılığını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Kredi riski banka karlılığı üzerinde en etkili faktör olmasına rağmen, ampirik kanıtlar bankaların karlılığını etkileyen pek çok başka faktörün olduğunu doğrulamıştır. Hooks (1994) çalışmasında, enflasyon, faiz ve döviz kurları gibi kötüleşen yerel ekonomik durumun banka karlılığında azalmaya neden olduğunu belirtmektedir. Berger (1995), ABD bankalarının sermaye yeterlilik oranı ile karlılığı arasında güçlü bir pozitif ilişki bulmuştur. Kane ve Rice (2001), devlet müdahalesinin banka yönetiminde problemlere neden olduğunu belirtmektedir. Hükümetler bankaları batmaktan kurtarmak için müdahale ettiklerinde alacaklılar tüm haklarını kurtarmak konusunda hükümete güvenmektedirler. Yazarlara göre müdahaleler kurumların bağımsız işleyişini bozmakta yönetimde ikilik oluşturmaktadır. Dolayısıyla bankalar etkin yönetilememekte ve iyi bir finansal çıktı ortaya çıkamamaktadır. Özcan ve Çiftçi (2015), 2006-2013 yılları arasında Türkiye'de faaliyet gösteren 24 mevduat bankasını kapsayan verilerle bankacılık sektöründe pazar payı ve karlılık arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Panel veri analizi sonuçlarına göre, pazar payı ile karlılık arasında pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Collins ve Preston (1969), banka büyüklüğü ile karlılık arasında pozitif bir ilişki olduğunu öne sürmüşlerdir. Farklı bir bulgu olarak Redmond ve Bohnsack (2007) çalışmasında, karlılık ile varlıkların hacmi arasındaki negatif anlamlı ilişki gözlenmiştir. Benzer bir bulgu olarak Kosimodou vd. (2005) çalışmasında, küçük bankaların büyük bankalara göre daha yüksek performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

3. VERİ

Banka karlılığını etkileyen faktörlerin araştırılması amacıyla KKTC’de hizmet veren 17 bankanın 2013-2019 yılları arasındaki Özsermaye Karlılığı (ROE), Takipteki Krediler Oranı (NPL), Enflasyon, Ekonomik büyüme (GDPG), Banka Büyüklüğü ve Toplam Mevduatların Toplam Varlıklara Oranı (TMO) kullanılmıştır.

Tablo 1. İncelenen KKTC Bankaları

Kıbrıs Vakıflar Bankası	Şekerbank Kıbrıs
Kooperatif Merkez Bankası	Akfinans Bankası
Türk Bankası	Universal Bankası
Limasol Türk Koop Bankası	Viya Bankası
Asbank	T.C Ziraat Bankası
Kıbrıs İktisat Bankası	T.C Halk Bankası
Nova Bank	Türkiye İş Bankası
CreditWest Bankası	Garanti BBVA
Yakın Doğu Bankası	

Araştırma için kullanılan bağımlı değişken karlılıktır. Literatürde en yaygın olarak kullanılan karlılık ölçüsü özkaynak karlılığıdır (ROE). Öz sermaye getirisi, bir şirketin hissedarların değerine göre ne kadar kar elde ettiğini ortaya koyarak bir şirketin kârlılığının ölçüsüdür. Daha spesifik olarak, şirket tarafından kazanılan kazanç ile özkaynaklar arasındaki orandır.

Literatürde birçok çalışmada kredi riski göstergesi olarak takipteki kredilerin brüt kredilere oranı (NPL) kullanılmaktadır. Bankaların kredi portföyündeki tahsili gecikmiş veya şüpheli brüt kredilerin yüzdesini ölçer. Bankanın kredi riski ve kredi kalitesinin en önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Oranın düşük olması, daha iyi aktif kalitesinin göstergesidir. Düşük NPL oranı düşük kredi riskini ve iyi finansal performansı göstermektedir.

Enflasyon, kullanılan fiat para biriminin devalüasyonu nedeniyle bir ekonomideki mal ve hizmetlerin genel fiyat düzeyinde belirli bir süre boyunca sürekli bir artıştır. Enflasyon oranı, belirli bir dönemde fiyatların yüzde artış veya azalışını simgelemektedir. Çalışma için kullanılan enflasyon oranı, tüketici fiyat endeksidir.

GSYİH, belirli bir yılda üretilen tüm mal ve hizmetlerin değerini yansıtan, baz yıl fiyatlarında ifade edilen ve genellikle sabit fiyat olarak adlandırılan bir ölçüdür.

Toplam Mevduatların Toplam Varlıklara Oranı (TMO), mevduat sahiplerinden toplanan kaynağın varlıklar içerisindeki payını simgelemektedir.

Banka büyüklüğü, bilançodaki toplam aktiflerin temsilcisi olarak logaritmik olarak çalışmada kullanılmıştır.

4. YÖNTEM

Çalışmada bankaların kredi riski yönetimi ile karlılığı arasındaki ilişkinin belirlenmesinde panel veri analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Panel veri, ekonomik varlıkların zaman içinde gözlemlendiği boylamsal ve kesitsel verileri kapsamaktadır.

Panel veri analizinde birçok çalışmada değişen varyans problemine rastlanmaktadır. Çalışmada da bu problem ile karşılaşılmıştır. Bu problemin aşılması için dirençli hatalar yöntemi kullanılmaktadır. White (1980) çalışmasında değişen varyans durumunda aşağıdaki tahminci önerilmiştir.

$$V a r(\hat{\beta}) = (X'X)^{-1} X'V X(X'X)^{-1}$$

$$V a r(\hat{\beta}) = (X'X)^{-1} X' d i a g(\hat{u}_i^2) X(X'X)^{-1}$$

5. BULGULAR

Çalışmada KKTC’de hizmet veren 17 bankanın karlılığını belirleyen faktörler panel veri analizi yöntemi ile araştırılmıştır. Sabit etkili, havuzlanmış ve rassal etkili panel regresyon yöntemleri arasından seçim yapabilmek için gerekli seçim testleri yapılmıştır. Breusch Pagan ve F testi sonucuna göre havuzlanmış panel regresyon model seçim için uygun değildir. Hausman testi çıktısına göre uygun yöntem rassal etkili

panel regresyondur. Rassal etkili panel regresyonda otokorelasyon problemine rastlanmazken Levene, Brown, Forsythe testi sonucunda değişen varyans problemi ile karşılaşılmıştır. Çalışmada, White (1980) çalışmasında değişen varyans için önerilen dirençli hatalar yöntemi kullanılmıştır.

Panel regresyon bulgularına göre, KKTC bulunan bankaların karlılığını takipteki krediler oranı ve mevduatların toplam varlıklardaki payı negatif olarak etkilemektedir. Ayrıca, banka büyüklüğünün arttıkça banka karlılığının arttığı da gözlenmiştir.

Tablo 2. Panel Regresyon Bulguları

	1	2
Enflasyon	.0729 [0.69]	.0729 [0.65]
Ekonomik Büyüme	-.3297 [0.62]	-.3297 [0.51]
TMO	-.3232** [0.02]	-.3232* [0.00]
NPL	-.2194*** [0.07]	-.2194** [0.02]
Banka Büyüklüğü	.0841* [0.00]	.0841* [0.00]
Sabit	-1.227* [0.00]	-1.227* [0.00]
R Kare	0.36	0.36
F İstatistiği	31.82 [0.000]	61.87 [0.000]
Levene, Brown, Forsythe	3.491 [0.000]	
Wooldridge Otokorelasyon	0.436 [0.51]	
Breusch Pagan LM	159.987 [0.07]	
F Testi	60.973 [0.000]	
Hausman Testi	0.61 [0.98]	
Yöntem	Rassal Etkili	Rassal Etkili (White S.H)

*, **, *** sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeylerinde anlamlılığı, köşeli parantez içerisindeki değerler olasılıkları göstermektedir.

6. SONUÇ

KKTC'de hizmet veren 17 bankanın 2013-2019 yılları arasındaki verileri kullanılarak banka karlılığını etkileyen faktörler incelenmiştir. Yapılan seçim testleri sonucunda rassal etkili panel regresyon yönteminin daha uygun olacağına kanaat getirilmiştir. Bulgulara göre, takipteki krediler oranı ve mevduatların toplam varlıklardaki payı negatif olarak banka karlılığını etkilerken banka büyüklüğü pozitif etkide bulunmaktadır. Ayrıca, banka dışı değişkenler olarak alınan makroekonomik değişkenlerin anlamlı bir etkiye sahip olmadıkları da görülmektedir.

Kredi riski, bir varlığın veya kredinin, doğrudan temerrüt durumunda veya kredi ve avansların ödenmesinde gecikme riski durumunda geri alınamaz hale gelmesi riskidir (Heffernan, 1996). Dolayısıyla, risk gerçekleştiğinde veya kalıcı etki haline geldiğinde bankaların performansı ve karlılığı negatif olarak etkilenmektedir. Benzer bir bulgu olarak yapılan çalışmada KKTC bankaları için kredi riskinin negatif bir faktör olduğu gözlenmiştir.

Ayrıca bir diğer olumsuz faktör ise mevduatların toplam varlıklardaki payı olduğu bulgular sonucunda ortaya çıkmıştır. KKTC'deki bankalar, kazanç tabanlarını çeşitlendirmek ve kredi ve avanslara aşırı bağımlılığı en aza indirmek için kredi ve avansların yanı sıra başka gelir elde etme yollarından da yararlanmalıdır. Bankaların birincil getiri sağladığı aracı olan krediler bankaları riskli hale getirmektedir. Kredi operasyonları optimal şekilde izlenmeli ve böylece kredi operasyonlarıyla ilişkili riskler azaltılmalıdır. İyi yönetilen kredi operasyonları bankaları finansal olarak daha sağlıklı bir hale getirecektir.

KAYNAKÇA

Adekanye, F. (2010). The Element of Bank in Nigeria (4th ed.). London: Fazburn Publishers.

Afiriye, H. ve Akotey, D. O. (2013). Credit Risk Management and Profitability of Rural Banks in the Brong Ahafa Region of Ghana. European journal of business and management, 5(24), 24-33.

Berger, A.N. (1995). The relationship between capital and earnings in banking. Journal of Money, Credit and Banking, 27(2), 432-456

Bhattarai, Y.R. (2016). Effect of Credit Risk on the Performance of Nepalese Commercial Banks. NRB Economic Review, 28(1), 41-64.

- Boahene, S. H., Dasah, J. ve Agyei, S. K. (2012). Credit Risk and Profitability of Selected Banks in Ghana. *Research Journal of finance and accounting*, 3(7), 6-14.
- Collins, N.R. ve Preston, L.E. (1969). Price-cost Margins and Industry Structure. *The Review of Economics and Statistics*, 51(3), 271-286.
- De Juan, A. (1990). Does Bank Insolvency Matter? and What to Do About It?. *Financial Systems and Development in Africa*, Weltbank, Washington DC, 43-65.
- Golden, S. ve Walker, H.M. (1993). The Ten Commandments of Credit: The C's of good and Bad Loans. *Journal of Commercial Lending*, 75(5), 14-20.
- Güneş, N. (2015). Banka Kârlılığının Belirleyicileri: 2002-2012 Dönemi Türk Mevduat Bankaları Üzerine Bir İnceleme. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 20(3).
- Heffernan, S. (2005). *Modern Banking*. John Wiley & Sons.
- Hooks, L.M. (1994). *Bank Failures and Deregulation in the 1980s*, Garland Publishing Inc, New York and London.
- Hosna, A., Manzura, B. ve Juanjuan, S. (2009). Credit Risk Management and Profitability in Commercial Banks in Sweden. rapport nr.: Master Degree Project 2009: 36.
- Isanzu, J. S. (2017). The Impact of Credit Risk on Financial Performance of Chinese Banks. *Journal of International Business Research and Marketing*, 2(3).
- Kane, E. J. ve Rice, T. (2001). Bank Runs and Banking Policies: Lessons for African Policy Makers. *Journal of African Economies*, 10(suppl_1), 36-71.
- Kolapo, T. F., Ayeni, R. K. ve Oke, M. O. (2012). Credit Risk and Commercial Banks' Performance in Nigeria: A Panel Model Approach. *Australian Journal of Business and Management Research*, 2(2), 31-38.
- Kolb, R. W. (Ed.). (1992). *The Commercial Bank Management Reader*. Kolb Publishing Company.
- Kosmidou, K., Tanna, S. ve Pasiouras, F. (2005). Determinants of Profitability of Domestic UK Commercial Banks: Panel Evidence from the Period 1995-2002. *Economics, Finance and Accounting Applied Research Working Paper Series*, pp 1-27.
- Ozgur, O. ve Gorus, M. S. (2016). Determinants of Deposit Bank Profitability: Evidence from Turkey. *Journal of Applied Economics and Business Research*, 6(3), 218-231.
- Poudel, S.R. (2018). Assessment of Credit Risk in Nepali Commercial Banks. *Journal of Applied and Advanced Research*, 3(3), 65-72.
- Redmond, W.J. ve Bohnsack, C.L. (2007). Bank Size and Profitability: One Nation, One Bank. *International of Business research*, 8 (1), 162-169.
- Sarıtaş, H. , Gökçe, A. ve Gökçe, A. (2016). Banka Karlılığı ile Finansal Oranlar ve Makroekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Sistem Dinamik Panel Veri Modeli ile Analizi: Türkiye Araştırması . *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* , 11 (1) , 87-108 .
- White, H. (1980). A Heteroskedasticity-consistent Covariance Matrix Estimator and a Direct Test for Heteroskedasticity. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 817